

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Затверджено вченою радою КНЛУ
від 25 травня 2026 р., протокол № 12

В.о. ректора

Сергій СОРОКІН

ПРОГРАМА

вступного іспиту до аспірантури з методології
наукових досліджень

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Ступінь	Доктор філософії
Галузі знань	А Освіта В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальності	A1 Освітні науки B11 Філологія
Нормативний строк підготовки	4 роки
Вимоги до рівня освіти вступників до аспірантури	на основі 7 рівня
Освітньо-наукові програми	Національної рамки кваліфікацій Сучасні наукові освітні студії: педагогіка, методика навчання іноземних мов і культур, наукова англійська мова Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство

Київ – 2026

Програма вступного іспиту до аспірантури з методології наукових досліджень зі спеціальностей А1 Освітні науки та В11 Філологія / Уклад.: доц. Борецька Г. Е., доц. Комісар Л. П. К.: КНЛУ, 2026. 23 с.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор
кафедри педагогіки
та методики навчання іноземних мов
Київського національного
лінгвістичного університету

Любов ЗЄНЯ

Схвалено на засіданні кафедри педагогіки та методики навчання іноземних мов «07» травня 2026 р., протокол № 14.

Схвалено на засіданні кафедри англійської філології і філософії мови «12» травня 2026 р., протокол № 17.

Завідувачка кафедри англійської
філології і філософії мови

Наталя ІЗОТОВА

Гарант ОНП

Сергій ПОТАПЕНКО

Завідувачка кафедри педагогіки та
методики навчання іноземних мов

Валентина ЧЕРНИШ

Гарант ОНП

Валентина ЧЕРНИШ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного іспиту до аспірантури з дисципліни «Методологія наукових досліджень» розроблена відповідно до вимог чинного законодавства України у сфері вищої освіти та підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти і охоплює теми, представлені у програмі єдиного вступного випробування з методології наукових досліджень (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 740 від 19.05.2025 р.) з урахуванням специфіки змісту освіти в Київському національному лінгвістичному університеті.

Метою вступного іспиту є визначення рівня готовності вступників до здійснення науково-дослідної діяльності, виявлення їхніх знань щодо теоретико-методологічних засад наукового пізнання, сучасних підходів до організації та проведення наукових досліджень, а також уміння застосовувати методи наукового дослідження у професійній та академічній діяльності.

Програма охоплює основні положення методології науки, специфіку наукового дослідження, логіку та етапи наукового пошуку, методи збору й аналізу наукової інформації, принципи академічної доброчесності, особливості організації наукової роботи, оформлення та презентації результатів дослідження. Особливу увагу приділено методологічним засадам досліджень у галузі освіти та гуманітарних наук.

Вступний іспит передбачає перевірку знання категоріального апарату методології науки; розуміння структури та логіки наукового дослідження; володіння загальнонауковими й спеціальними методами дослідження; уміння аналізувати наукові проблеми та обґрунтовувати шляхи їх розв'язання; здатності дотримуватися принципів академічної доброчесності та етики наукової діяльності.

Програма вступного іспиту спрямована на забезпечення об'єктивного оцінювання рівня методологічної підготовки вступників та їхньої готовності до навчання в аспірантурі й виконання самостійних наукових досліджень.

До складання вступного іспиту до аспірантури з методології наукових досліджень допускаються особи, які мають ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста).

Для проведення вступного іспиту до аспірантури з методології наукових досліджень організується комісія у складі трьох осіб. До складу предметних комісій включаються доктори наук та доктори філософії (кандидати наук), які проводять наукові дослідження за спеціальністю Освіта /Філологія. Комісія створюється щорічно і діє протягом навчального року.

Вступний іспит проводиться державною мовою.

II. ВИМОГИ ДО ЗДОБУВАЧІВ НА ВСТУПНОМУ ІСПИТІ ДО АСПІРАНТУРИ З МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

До складання вступного іспиту до аспірантури з методології наукових досліджень допускаються особи, які мають ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста).

Здобувачі на вступному іспиті мають продемонструвати володіння базовими знаннями з організації та методології наукового дослідження, розуміти сутність і логіку наукового пошуку, знати основні загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, принципи академічної доброчесності, а також уміти аналізувати наукові проблеми й обґрунтовувати шляхи їх розв'язання. Крім того, вступники мають продемонструвати здатність до самостійної науково-дослідної діяльності та представити основні елементи власного наукового дослідження на матеріалі реферату.

Вступний іспит проводиться державною мовою, тож здобувачі мають продемонструвати впевнене володіння державною мовою в науковій сфері.

III. СТРУКТУРА І ЗМІСТ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Вступний іспит до аспірантури з методології наукових досліджень передбачає перевірку й оцінку сформованості у здобувачів знань з таких розділів: наука та наукові дослідження в сучасному світі; загальне уявлення про методологію наукового дослідження; система організації наукової діяльності; представлення наукових досліджень.

Загальна кількість питань білету на іспиті – 3. Зміст перших двох питань – теоретичне обґрунтування відповідей на запитання, пов'язані з методологією науки та організацією наукового дослідження. **Перше питання** охоплює зміст розділу 1 «Наука та наукові дослідження в сучасному світі», **друге питання** – зміст розділів 2 «Загальне уявлення про методологію наукового дослідження», 3 «Система організації наукової діяльності», **третє питання** (однакове для кожного білету) – зміст розділу 4 «Представлення наукових досліджень» та завдання з визначення елементів наукового дослідження з обраної проблематики.

Вступний іспит проводиться за екзаменаційними білетами: відповіді на обов'язкові й додаткові питання. Вступник бере екзаменаційний білет у присутності голови екзаменаційної комісії та членів (екзаменаторів). Про взятий вступником номер білета робиться запис у протоколі.

Для підготовки відповіді вступник використовує екзаменаційні бланки, які зберігаються після екзамену протягом року.

IV. УЗАГАЛЬНЕНА ТЕМАТИЧНА СТРУКТУРА ІСПИТУ З МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Найменування розділу	Питома вага розділу
1. Наука та наукові дослідження в сучасному світі.	20-30
2. Загальне уявлення про методологію наукового дослідження.	40-50
3. Система організації наукової діяльності.	19-29
4. Представлення наукових досліджень.	5-7
Ваговий бал за ІСПИТ	108-116

Когнітивні рівні, необхідні для відповіді на запитання за темою:

Рівень А. Знання.

Рівень В. Знання, розуміння.

VI. ДЕТАЛІЗОВАНІ ПИТАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ З МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва розділу/теми та її зміст	Питома вага	Когнітивний рівень
1	2	3	4
1.	РОЗДІЛ 1. НАУКА ТА НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	20-30	
1.1	Феномен науки	5-7	
1.1.1	Наука як складова культури (соціокультурний феномен)		
1.1.1.1	Відмінності науки від інших складових культури. Наука та філософія, наука та релігія, наука та мистецтво.		В
1.1.1.2	Наука як основний засіб отримання нового об'єктивного знання.		В
1.1.1.3	Наука як система знань (теорії, закони, гіпотези, поняття, наукові методи). Наука як дослідницька (пізнавальна) діяльність. Види наукової діяльності (згідно із Законом України «Про наукову і науково-технічну ДІЯЛЬНІСТЬ»). Наука як соціальний інститут.		В
1.1.2	Характерні ознаки та функції науки		
1.1.2.1	Критерії науковості, які відрізняють науку від інших форм знання: об'єктивність та предметність; системність; є можливість перевірки; раціональність; доказовість; обґрунтованість і достовірність результатів; орієнтація на передбачення;		В

	наявність понятійно-категоріального апарату та власної методології.		
1.1.2.2	Основні функції науки: пізнавальна, евристична, практична (виробнича), світоглядна, соціальна, культурно-виховна, освітня.		В
1.1.2.3	Сучасні підходи до класифікації наук: за цілями дослідження (фундаментальні, прикладні, розробки), за предметом (природничі, технічні, суспільні, гуманітарні).		В
1.1.3	Наука, ненаука і псевдонаука, проблема демаркації		
1.1.3.1	Наука, ненаука, псевдонаука, протонаука. Наука та доказовість, несуперечливість емпірично встановленим фактам, відтворюваність результатів. Науковий скептицизм		В
1.1.4	Структурні елементи науки, їхня характеристика		
1.1.4.1	Поняття об'єкта і суб'єкта науки, їх взаємозв'язок та взаємозалежність.		В
1.1.4.2	Науковий факт, поняття, термін, категорія, ідея, проблема, гіпотеза, концепція, теорія, закон, закономірність, науковий принцип.		В
1.2.	Організація наукової діяльності в Україні	1,5-2,5	
1.2.1	Закони України «Про наукову і науково технічну діяльність», «Про вищу освіту»		
1.2.1.1	Основні питання наукової діяльності, що регулюються законами України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту».		В
1.2.1.2	Третій рівень вищої освіти — кваліфікації, ступені, основні вимоги до компетентностей і результатів навчання		В
1.3.	Розуміння наукового дослідження	8-12	
1.3.1	Поняття «наукове дослідження»		
1.3.1.1	Історичний, прагматичний, теоретичний, соціальний контекст поняття «наукове дослідження». Зв'язок поняття «наукове дослідження» з іншими поняттями:		В

	знання, інформація, розвідка, пошук, відкриття, винахід, прогрес тощо.		
1.3.1.2	Значення та функції наукових досліджень у сучасному суспільстві. Наукове дослідження та інші види отримання інформації або розв'язання проблем: практичний і теоретичний досвід, інстинктивні дії, навчання, дії навмання тощо.		В
1.3.1.3	Фундаментальні та прикладні наукові дослідження як основні форми наукової діяльності.		В
1.3.2	Наукове дослідження як процес		
1.3.2.1	Визначення проблеми дослідження. Підготовка, виконання дослідження. Оприлюднення, обговорення й уточнення результатів як стадій (етапів) науково-дослідного процесу.		В
1.3.3	Класифікації наукових досліджень		
1.3.3.1	Класифікація за сферою використання результатів (за цільовим призначенням). Класифікація за методами дослідження. Класифікація за джерелом фінансування. Класифікація за зв'язком з суспільним виробництвом. Класифікація за тривалістю дослідження. Класифікація за стадіями дослідження. Класифікація за кількістю науковців, які працюють над дослідженням (одиничне, групове). Класифікація за кількістю задіяних наукових галузей (одна, комплексне або big science).		В
1.4	Відкрита наука	6-8	
1.4.1	Поняття відкритої науки (UNESCO)		
1.4.1.1.	Визначення поняття «відкрита наука».		А
1.4.1.2.	Наукова комунікація.		В
1.4.2	Складові відкритої науки		
1.4.2.1	Відкриті наукові знання.		В
1.4.2.2	Відкрита наукова інфраструктура.		В
1.4.2.3	Відкрита участь соціальних суб'єктів.		В
1.4.2.4	Відкритий діалог з іншими системами знань.		В
1.4.3	Цінності та принципи відкритої науки		
1.4.3.1.	Цінності відкритої науки.		В

1.4.3.2.	Принципи відкритої науки.		В
1.4.4	Переваги і ризики відкритої науки		
1.4.4.1.	Переваги відкритої науки.		В
1.4.4.2.	Ризики відкритої науки.		В
2	РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНЕ УЯВЛЕННЯ ПРОМЕТОДОЛОГІЮ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	40-50	
2.1	Загальна характеристика методології	13-17	
2.1.1	Широке та вузьке розуміння методології. Поняття методології науки		
2.1.1.1	Методологія науки в широкому й вузькому значеннях. Головна мета методології науки. Методологічна основа наукового дослідження.		В
2.1.1.2	Методологія як загальна система і галузь теоретичних знань та уявлень. Методологія як система найбільш загальних принципів пізнання. Методологія як вчення про правила мислення. Методологія як вчення про науковий метод.		В
2.1.1.3	Описова, нормативна, критична, прогностична функції методології науки. Роль методології науки в забезпеченні об'єктивності та надійності наукових досліджень. Міждисциплінарність у сучасній методології.		В
2.1.1.4	Структура методології за змістом (принципи, парадигми, цінності, теорії, поняття, методи, прийоми).		В
2.1.2	Поняття методу і методики: спільне та відмінне		
2.1.2.1	Поняття методу. Визначення методу як способу досягнення певної мети, вирішення конкретного завдання.		В
2.1.2.2	Класифікація методів за типом знання, рівнем пізнання, методологією дослідження, способом організації наукового дослідження.		В
2.1.2.3	Характеристика методів (емпіричні, теоретичні, загальнонаукові, конкретно-наукові).		В
2.1.2.4	Ознаки наукового методу: об'єктивність,		В

	надійність, валідність, детермінованість, результативність, адекватність		
2.1.2.5	Поняття методики. Визначення методики як сукупності конкретних прийомів і процедур застосування певного методу.		В
2.1.2.6	Структура методики: мета, завдання, об'єкт, предмет, методи, Інструменти, процедури, критерії оцінювання результатів). Вимоги до методики: адаптивність, відтворюваність результатів, ефективність.		В
2.1.2.7	Спільне та відмінне між методом і методикою.		В
2.1.3	Структура змістовної методології		
2.1.3.1	Філософська методологія як рівень методології науки.		В
2.1.3.2	Загальнонаукова методологія. Загальнонаукові підходи, загальнонаукові принципи, загальнонаукові поняття.		В
2.1.3.3	Конкретно-наукова методологія.		А
2.1.4	Основні методологічні принципи наукових досліджень		
2.1.4.1	Основні методологічні принципи наукових досліджень (об'єктивність, всебічність, сутнісний аналіз, єдність Історичного і логічного, доказовість, альтернативність, системність).		В
2.1.5	Характеристика деяких методологічних підходів		
2.1.5.1	Системний підхід як загальнонауковий підхід (сутність, основні вимоги до використання). Поняття системи і структури. Системний аналіз.		В
2.1.5.2	Характеристика аксіологічного підходу в контексті цінностей наукового знання, наукової діяльності, цінностей вченого.		В
2.2	Наукове пізнання як основа наукових досліджень	13-17	
2.2.1	Наукове пізнання та його ознаки. Наукове пізнання як відносно самостійна, цілеспрямована пізнавальна діяльність. Компоненти наукового пізнання: мета (цілі) пізнання; пізнавальна діяльність суб'єктів; об'єкти пізнання; предмет		В

	пізнання; методи та засоби пізнання; логічні форми та мовні засоби пізнання; результати пізнання.		
2.2.2	Принципи наукового пізнання: принцип об'єктивності; принцип пояснення множини досліджуваних явищ за допомогою небагатьох загальних уявлень; принцип достатньої повноти обґрунтування; принцип системності; принцип єдності аналізу й синтезу; принцип єдності історичного й логічного; принцип сходження від абстрактного до конкретного.		В
2.2.3	Рівні наукового пізнання (теоретичний, емпіричний)		
2.2.3.1	Емпіричний рівень як рівень наукового пізнання. Дослідницькі операції: спостереження за об'єктами; фіксація фактів; проведення експериментів; встановлення емпіричних співвідношень і зв'язків між окремими явищами.		В
2.2.3.2	Специфіка емпіричного знання. Пізнання об'єкта з боку зовнішніх зв'язків; обмеженість сфери застосування отриманого знання.		В
2.2.3.3	Поняття наукового факту. Факти дійсності і факти науки. Науковий факт як знання про подію або явище, достовірність яких доведена; знання, отримане під час спостережень і експериментів. Роль фактів у науковому пізнанні: створення емпіричної бази для висунення гіпотез і побудови теорій; вирішальне значення в підтвердженні гіпотез (теорій) або їх спростуванні.		В
2.2.3.4	Теоретичний рівень пізнання дійсності. Проблеми і наукові припущення (гіпотези), що базуються на фактах, а також засновані на них закони, принципи і теорії.		В
2.2.3.5	Специфіка теоретичного знання. Створення систем знань, теорій, у яких розкриваються загальні зв'язки, формулюються закони; переважає		В

	раціональний момент пізнання; відображаються явища і процеси з боку їхніх універсальних внутрішніх зв'язків і закономірностей; систематизуються досліджувані об'єкти		
2.2.3.6	Поняття наукової теорії. Теорія як найбільш розвинена форма наукового пізнання. Теорія як сукупність доведених і об'єднаних в єдину систему понять, категорій, законів, принципів, концепцій, що узагальнено відображають певну область дійсності. Наукова теорія як сукупність понять і суджень стосовно деякої предметної сфери, об'єднаних у єдину систему знань за допомогою певних логічних принципів. Функції теорії (синтетична, пояснювальна, методологічна, прогностична, практична).		В
2.3	Методи наукових досліджень	13-17	
2.3.1	Метод як обґрунтована та ефективна система дій для досягнення певних цілей.		
2.3.1.1	Метод як засіб отримання наукового знання, як спосіб організації пізнавальних процедур, як система пізнавальних прийомів		В
2.3.2	Функції методу. Питання залежності результатів дослідження від методу.		
2.3.2.1	Основні функції методу (пізнавальна, експериментально-дослідницька, аналітична, інструментальна)		В
2.3.2.2	Об'єктивність і суб'єктивність у виборі методів дослідження. Поняття «методологічного негативізму», «методологічного анархізму» та «методологічної ейфорії». Зумовленість результатів дослідження від обраних методів.		В
2.3.3	Характеристика емпіричних методів наукового пізнання		
2.3.3.1	Спостереження як метод наукового дослідження. Основні вимоги до спостереження, його переваги й недоліки.		В
2.3.3.2	Метод порівняння. Умови (вимоги до		В

	порівняння) і завдання порівняння. Види порівнянь.		
2.3.3.3	Метод вимірювання. Вимірювання як визначення числового значення. Основні елементи вимірювання. Поняття похибки вимірювань.		В
2.3.3.4	Експеримент як метод наукового дослідження. Етапи експерименту.		В
2.3.4	Характеристика теоретичних методів наукового пізнання		
2.3.4.1	Аксиоматичний метод.		В
2.3.4.2	Гіпотетико-дедуктивний метод. Гіпотеза і дедукція, виведення висновків.		В
2.3.4.3	Абстрагування і конкретизація. Метод сходження від абстрактного до конкретного. Основні етапи застосування.		В
2.3.4.4	Історичний та логічний метод, специфіка його застосування.		В
3	РОЗДІЛ 3. СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	19-29	
3.1	Елементи наукового дослідження	7-9	
3.1.1	Поняття актуальності наукового дослідження (потреба у вирішенні конкретної наукової та/або прикладної проблеми).		А
3.1.2	Етапи визначення теми наукового дослідження: огляд літератури, можливості та ресурси дослідника, теоретичне та практичне значення очікуваних результатів.		В
3.1.3	Визначення мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження, розуміння відмінності між цими поняттями.		В
3.1.4	Поняття наукової новизни: відкриття, уточнення та доповнення наявних знань, удосконалення наявних моделей чи технологій тощо.		В
3.2	Пошук й опрацювання наукової інформації	7-9	
3.2.1	Інформація: сутність, властивості		
3.2.1.1	Поняття інформації та її ролі в науковому дослідженні. Основні властивості наукової інформації: адекватність,		В

	релевантність, правильність, точність, актуальність.		
3.2.1.2	Основні функції наукової інформації: кумулятивна (накопичення знань), комунікативна (передача знань), культурологічна (збереження культурної спадщини), соціальної пам'яті (фіксація досвіду).		В
3.2.2	Класифікація джерел інформації		
3.2.2.1	Первинні джерела інформації.		В
3.2.2.2	Вторинні джерела інформації.		В
3.2.3	Науковий пошук інформації		
3.2.3.1	Бібліотечні каталоги (традиційні та електронні).		А
3.2.3.2	Інформаційно-пошукові системи, ресурси мережі Інтернет (електронні наукові видання, бази даних, репозиторії, архіви).		В
3.2.4	Штучний інтелект у наукових дослідженнях		
3.2.4.1	Застосування штучного інтелекту (автоматизація пошуку та швидкої обробки великих обсягів Інформації, автоматизація рутинних завдань).		В
3.2.4.2	Проблеми використання штучного інтелекту (академічна доброчесність, порушення авторських прав, вигадкування даних, непрозорість методик).		В
3.3	Методологічна культура. Академічна доброчесність	7-9	
3.3.1	Методологічна культура й етика наукової діяльності		
3.3.1.1	Поняття методологічної культури. Ознаки методологічної культури: методологічність, методологічна рефлексія, методологічна грамотність, методологічна компетентність, культура роботи з інформацією.		В
3.3.1.2	Основні принципи етики наукової діяльності: об'єктивність та неупередженість; відповідальність за результати досліджень; повага до інтелектуальної власності; уникання конфлікту інтересів.		В
3.3.1.3	Академічна доброчесність. Принципи		В

	академічної доброчесності (чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність, прозорість).		
3.3.1.4	Види порушень академічної доброчесності: плагіат, самоплагіат, фальсифікація, фабрикація, списування, обман, хабарництво. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.		В
4	РОЗДІЛ 4. ПРЕДСТАВЛЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	5-7	
4.1	Публікації як спосіб представлення наукових досліджень	5-7	
4.1.1	Поняття наукової публікації		
4.1.1.1	Наукова публікація як структурована презентація наукового дослідження, що містить пояснення сутності певної наукової проблеми, методи й результати її дослідження, науково обґрунтовані висновки.		В
4.1.1.2	Функції наукових публікацій: оприлюднення результатів наукової роботи; встановлення пріоритету автора; свідчення про особистий внесок дослідника в розробку наукової проблеми; підтвердження достовірності основних результатів, новизни і наукового рівня дослідження; підтвердження факту апробації та впровадження результатів; фіксації завершення певного стану дослідження або роботи в цілому; забезпечення наукової спільноти первинною науковою інформацією.		В

VII. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ З МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Кожний здобувач має відповісти на два теоретичні питання та представити основні елементи власного наукового дослідження за матеріалами реферату. **Перше питання** охоплює зміст розділу 1 «Наука та наукові дослідження в сучасному світі». **Друге питання** – зміст розділів 2 «Загальне уявлення про методологію наукового дослідження» та 3 «Система організації наукової діяльності». **Третє питання** (однакове для кожного білету) охоплює зміст розділу 4 «Представлення наукових досліджень» та

завдання з визначення елементів наукового дослідження з обраної проблематики.

Вступний іспит з методології наукових досліджень проводиться за білетами. Здобувач має розкрити основний зміст питань білета і додаткових питань, продемонструвавши при цьому оволодіння змістом питань, знання першоджерел, уміння аналізувати загальні наукові проблеми та аргументувати свої судження.

Зразок білету вступного іспиту з методології наукових досліджень

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор з наукової роботи
і міжнародного співробітництва

Алла КОРОЛЬОВА

“ ” 2026

Галузь знань: А Освіта / В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність: А 1 Освітні науки / В 11 Філологія

Освітньо-наукова програма: Сучасні наукові освітні студії: педагогіка, методика навчання іноземних мов і культур, наукова англійська мова / Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство

Вступне випробування: вступний іспит до аспірантури з методології наукових досліджень

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 19

1. Наукове пізнання як основа наукових досліджень. Наукове пізнання та його ознаки. Наукове пізнання як відносно самостійна, цілеспрямована пізнавальна діяльність.
2. Характеристика емпіричних методів наукового пізнання. Метод вимірювання. Вимірювання як визначення числового значення. Основні елементи вимірювання. Поняття похибки вимірювань.
3. Наукова публікація як структурована презентація наукового дослідження. Функції наукових публікацій. Визначення основних елементів наукового дослідження з обраної проблематики.

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та методики навчання іноземних мов від «07» травня 2026 р., протокол № 14.

Затверджено на засіданні кафедри англійської філології і філософії мови «12» травня 2026 р., протокол № 17.

Гарант ОНП

Валентина ЧЕРНИШ

Гарант ОНП

Сергій ПОТАПЕНКО

Оцінювання відповідей здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання кожного питання. При виставленні підсумкової оцінки за іспит враховується змістовність і ґрунтовність усіх відповідей вступника на питання екзаменаційного білету, його/її орієнтування в науковій літературі за проблематикою питань.

Оцінювання відповідей здійснюється за принципом повного або неповного дотримання вимог до змісту та форми. За повне виконання вимог до змісту і до форми з усіх завдань вступного іспиту зі спеціальності

здобувач може набрати **70** балів, з них 25 балів – за перше питання, 25 балів – за друге питання, 20 балів – за третє питання.

Для оцінювання відповіді на перше та друге питання можуть бути застосовані ідентичні критерії оцінювання, оскільки обидва питання мають теоретичне спрямування.

Оцінювання відповідей на **перше та друге питання** здійснюється відповідно до таких вимог:

зміст відповіді:

- повне викладення відповіді на запитання теоретичного характеру;
- надання необхідних визначень термінів з усіх розділів програми (1. Наука та наукові дослідження в сучасному світі; 2. Загальне уявлення про методологію наукового дослідження; 3. Система організації наукової діяльності; 4. Представлення наукових досліджень);
- обґрунтування теоретичної значущості педагогічних / філологічних досліджень.

форма відповіді:

- змістовна, логічна, послідовна побудова відповіді;
- фонетично, граматично, лексично та стилістично правильне мовне оформлення.

За виконання першого і другого завдань на вступному іспиті з методології наукових досліджень здобувач може набрати по **25 балів** за кожне з питань, разом – **50 балів**.

Таблиця 1

Оцінювання відповідей на перше та друге питання вступного іспиту з методології наукових досліджень

Максимальна кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
25	<p>Зміст відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • демонстрація знання наукових концепцій та підходів щодо певної науково-практичної проблеми; • демонстрація знання основних термінів і понять та взаємозв'язку між ними; • правильне розуміння змісту основних теоретичних положень; • вміння надавати змістовний та логічний аналіз матеріалу поставленого питання; • доречність і достатність прикладів філологічного / педагогічного явища; • здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми. <p>Форма відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • повний, розгорнутий, логічний та аргументований виклад матеріалу з поставленого питання; • коректність лексико-граматичної та інформаційної презентації теоретичного матеріалу; 	24-25 (А)

	<ul style="list-style-type: none"> • вільне оперування філологічною/ педагогічною термінологією; • зв'язність і логічність викладення матеріалу; • відсутність порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; <p>Допускається:</p> <ul style="list-style-type: none"> • невиконання однієї незначної вимоги до змісту або • однієї незначної вимоги до форми. 	
	<p>Зміст відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • демонстрація неточностей чи несуттєвих прогалин у знанні наукових концепцій та підходів щодо певної науково-практичної проблеми; • недостатньо детальне розкриття предмету теоретичного питання; • неповне визначення основних філологічних/педагогічних понять, що має тезисний характер; • відносна доречність і достатність прикладів філологічного/педагогічного явища; • недостатня обґрунтованість власних висновків у разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми. <p>Форма відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • виклад стислий, грамотний, зрозумілий та об'єктивний, але містить окремі формулювання, які є нечіткими; • неточне оперування філологічною/педагогічною термінологією; • часткове порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями. <p>Допускається:</p> <ul style="list-style-type: none"> • невиконання двох/трьох незначних вимог до змісту або двох/трьох незначних вимог до форми. 	<p>21–23 (В)</p>
	<p>Зміст відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зміст відповіді свідчить про певні прогалини у знаннях із відповідного питання або ж про неправильне розуміння окремих аспектів теоретичної проблеми; • відповідь недостатньо детально розкриває предмет, визначення основних філологічних/педагогічних понять носить тезисний характер; • відповідь містить незначні неточності чи несуттєві прогалини в знаннях при поясненні того чи іншого аспекту теоретичного питання; • у відповіді наведено не досить доречні приклади філологічного/педагогічного явища, які є недостатньо обґрунтованими. <p>Форма відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • досить змістовна відповідь на поставлене питання, але їй бракує повноти; • не завжди правильне оперування філологічною/педагогічною термінологією; • порушення семантичних і формальних зв'язків між 	<p>18–20 (С)</p>

	<p>реченнями;</p> <ul style="list-style-type: none"> • виклад стислий, грамотний, зрозумілий та об'єктивний, але містить повтори і вживання слів і зворотів, які не несуть змістового навантаження. <p>Допускається:</p> <ul style="list-style-type: none"> • невиконання двох/трьох суттєвих вимог до змісту або • двох/трьох суттєвих вимог до форми. 	
	<p>Зміст відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зміст відповіді свідчить про недостатню обізнаність вступника з основними науковими теоріями і концепціями у галузі педагогіка, методики навчання іноземних мов і культур; • відповідь на поставлене питання містить поодинокі суттєві помилки змістовного характеру; • у відповіді наведено недостатньо доречних прикладів філологічного/педагогічного явища; • відповідь містить інформацію, що не стосується змісту екзаменаційного питання. <p>Форма відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відповідь викладена з порушенням зв'язності та логічності при поданні матеріалу; • порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; • виклад стислий, з повторами і вживанням слів і зворотів, які не несуть змістового навантаження. <p>Допускається:</p> <ul style="list-style-type: none"> • невиконання чотирьох/п'яти суттєвих вимог до змісту або чотирьох/п'яти суттєвих вимог до форми. 	<p>15–17 (D)</p>
	<p>Зміст відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відповіді бракує доречних прикладів; відсутні висновки; • відповідь є цілком хибною; • відповідь містить грубі змістовні помилки; • відповідь не відображає суті питання, не містить основних термінів та їх визначень; • у відповіді відсутня аргументація або ж є абсолютно безсистемною чи нелогічною; • відповідь не проілюстрована доречними прикладами або ж виглумачена у спотвореній формі. <p>Форма відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • некоректність лексико-граматичної та інформаційної презентації теоретичного матеріалу; • хибне оперування філологічною/педагогічною термінологією; • незв'язність і нелогічність викладення матеріалу, порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; • виклад незрозумілий із вживанням слів і зворотів, які не несуть змістового навантаження. <p>Допускається:</p> <ul style="list-style-type: none"> • невиконання шести/семи і більше суттєвих вимог до змісту або 	<p>0–14 (F)</p>

- - шести/семи і більше суттєвих вимог до форми.

Оцінювання третього завдання

Третє завдання (однакове для всіх білетів) охоплює зміст розділу 4 «Представлення наукових досліджень» та завдання з визначення елементів наукового дослідження з обраної проблематики і має таке формулювання: *«Наукова публікація як структурована презентація наукового дослідження. Функції наукових публікацій. Визначення основних елементів наукового дослідження з обраної проблематики».*

За виконання третього завдання на вступному іспиті зі спеціальності здобувач може набрати **20 балів**.

Таблиця 3

Оцінювання третього завдання на вступному випробуванні

Максим кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
20	<p>Зміст відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • повне розуміння сутності, функцій і структури наукових публікацій; • коректність та обґрунтованість формулювання основних елементів наукового дослідження; • відповідь змістовна, повна. <p>Форма відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зв'язність і логічність викладення матеріалу; • відсутність порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями відповіді; • широка варіативність у виборі лексичних, граматичних структур та їх відповідність проблеми практичного завдання. <p>Допускається:</p> <ul style="list-style-type: none"> • невиконання однієї незначної вимоги до змісту або однієї незначної вимоги до форми. 	19-20 (A)
	<p>Зміст відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • недостатньо повне розуміння сутності, функцій і структури наукових публікацій; • недостатня коректність та обґрунтованість формулювання основних елементів наукового дослідження • відповідь недостатньо змістовна і повна. <p>Форма відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • виклад грамотний, зрозумілий та об'єктивний, але містить окремі формулювання, які є нечіткими; • часткове порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями у відповіді. <p>Допускається:</p> <ul style="list-style-type: none"> • невиконання двох/трьох незначних вимог до змісту або двох/трьох незначних вимог до форми. 	16-18 (B)
	<p>Зміст відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зміст відповіді свідчить про неповне розуміння сутності, функцій і структури наукових публікацій; 	15-13 (C)

	<ul style="list-style-type: none"> • відповідь недостатньо детально розкриває основні елементи наукового дослідження. • у відповіді інформація представлена частково, не повно. <p>Форма відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • досить змістовна відповідь на поставлене питання, але їй бракує повноти; • порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; • виклад стислий, грамотний, зрозумілий та об'єктивний, але містить повтори і вживання слів і зворотів, які не несуть змістового навантаження. <p>Допускається:</p> <ul style="list-style-type: none"> • невиконання двох/трьох суттєвих вимог до змісту або двох/трьох суттєвих вимог до форми. 	
	<p>Зміст відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зміст відповіді свідчить про часткове і неповне розуміння сутності, функцій і структури наукових публікацій; • відповідь недостатньо і неточно розкриває основні елементи наукового дослідження. • у відповіді інформація представлена фрагментарно, не у повному обсязі. <p>Форма відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відповідь викладена з порушенням зв'язності та логічності при інтерпретації матеріалу; • в наявності у відповіді порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; • виклад стислий, з повторами і вживанням слів і зворотів, які не несуть змістового навантаження і не розкривають проблему практичного завдання. <p>Допускається:</p> <ul style="list-style-type: none"> • невиконання чотирьох/п'яти істотних вимог до змісту або чотирьох/п'яти суттєвих вимог до форми. 	<p>12–10 (D)</p>
	<p>Зміст відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зміст відповіді свідчить про нерозуміння сутності, функцій і структури наукових публікацій; • відповідь не розкриває основні елементи наукового дослідження; • стиль усного коментаря здобувача не відповідає канонам академічного педагогічного дискурсу. <p>Форма відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • некоректність лексико-граматичної та інформаційної презентації аналізованого матеріалу; • незв'язність і нелогічність викладення матеріалу, порушення семантичних і формальних зв'язків між реченнями; • виклад незрозумілий із вживанням слів і зворотів, які не несуть змістового навантаження. <p>Допускається:</p> <ul style="list-style-type: none"> • невиконання шести/семи і більше суттєвих вимог до змісту або шести/семи і більше суттєвих вимог до форми. 	<p>0–9 (F)</p>

Підсумкова оцінка за вступний іспит до аспірантури

Підсумкова оцінка за вступний іспит до аспірантури з методології наукових досліджень виставляється з урахуванням трьох оцінок за відповіді на кожне запитання.

Наприклад, на вступному іспиті здобувач отримав за відповідь на перше питання білету 24 бали, за відповідь на друге питання білету – 22 бали і за виконання третього завдання – 14 балів. Кількість балів здобувача за виконані усіх завдань становитиме: $24+22+14=60$ балів, а підсумковий бал – 180.

Підсумковий бал за відповіді на вступному випробуванні зі спеціальності виставляється за Таблицею 4:

Таблиця 4

Таблиця переведення кількості балів за виконані завдання у шкалу балів із вступного випробування

Кількість балів за виконані завдання	Бал із вступного випробування (підсумковий бал)	Кількість балів за виконані завдання	Бал із вступного випробування (підсумковий бал)	Кількість балів за виконані завдання	Бал із вступного випробування (підсумковий бал)
0–31	не склав	45	150	59	178
32	124	46	152	60	180
33	126	47	154	61	182
34	128	48	156	62	184
35	130	49	158	63	186
36	132	50	160	64	188
37	134	51	162	65	190
38	136	52	164	66	192
39	138	53	166	67	194
40	140	54	168	68	196
41	142	55	170	69	198
42	144	56	172	70	200
43	146	57	174		
44	148	58	176		

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич, Ф. (2011). Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. Київ: Академія. URL: <https://academia-pc.com.ua/product/146>
2. Бхаттачарджи, А., & Ситник, Н. (2022). *Методологія та організація наукових досліджень: Дослідження в соціально-економічних науках* Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського». 173 с.
3. Вихрущ, В. О., & Козловський, Ю. М. (2020). *Методологія та методика наукового дослідження: Підручник*. Львівська політехніка. 336 с.
4. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень: підручник*. 2-ге вид., переробл. і доповн. Право, 2023. 488 с.
5. Дзьобань, О. П. (2025). *Методологія, організація та технологія наукових досліджень: Навчальний посібник для аспірантів*. Фенікс. 284 с.
6. Зацерковний, В. І., Тішаєв, І. В., Демидов, В. К. (2017). *Методологія наукових досліджень: навч. посібн.* НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с. URL: <https://duikt.edu.ua/ua/lib/1/category/1101/view/1565>
7. Комісар, Л. П. (2021). Тріада «розуміння – пояснення – пізнання» в «герменевтичній ситуації» сучасної епістемології. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. № 161. (Ч. 2. Філософські науки.) 32-36. URL: <http://gileya.org/index.php?ng=library&cont=long&id=248>
8. Комісар, Л. (2024). Культура мислення як сучасний тренд: теоретичні і прикладні аспекти. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць*. № 1 (39). 42-47. URI: <https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/view/18450>
9. Котловий, С. А., Павлик, Н. П., Сейко, Н. А., Ситняківська, С.М. (2023). *Методологія наукових досліджень : Навчально-методичний посібник*. Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 89 с.
10. Мотенко, Я. В., & Шишкіна, Є. К. (2022). *Методологія наукових досліджень: Навч. посібник для аспірантів*. ФОП Іванченко І. С. 208 с.
11. Ніколаєва С. Ю. *Методи та організація сучасних досліджень з методики навчання іноземних мов і культур: навчально-методичний посібник для студентів магістратури та аспірантури*. Видавничий центр КНЛУ, 2019. 136 с.
12. Ніколаєва С. Ю. *Основи наукового дослідження з методики навчання іноземних мов і культур. Курс лекцій у схемах і таблицях: Навчально-методичний посібник для студентів магістратури та аспірантури*. Видавничий центр КНЛУ, 2020. 230 с.
13. Ніколаєва С.Ю., Черниш В.В.(2022) *Навчання молодих науковців написання тез виступів на конференціях. Іноземні мови, 1, 3–8. DOI: https://doi.org/10.32589/1817-8510.2022.1.257861*

14. Петровський П. М. Методологія наукового дослідження публічно-управлінської сфери: навчальний посібник. Вид-во Львів. політехніки, 2023. 307 с.
15. Ратніков, В. С., & Теклюк, А. І. (2022). *Етика та раціональність у науковому дослідженні: Навчальний посібник*. ВНТУ. 143 с.
16. Утюж, І. Г., Спиця, Н. В., & Сепетий, Д. П. (2023). *Філософія науки. Етика та методологія наукового дослідження: Навч.-метод. посіб. для підготовки докторів філософії*. ЗДМУ. 101 с.
17. Coe, R., Waring, M., Hedges, L. V., & Ashley, L. D. (2021). *Research methods & methodologies in education* (3rd ed.).
18. Evans, T. R., Branney, P., Clements, A., & Hatton, E. (2021). Improving evidence-based practice through preregistration of applied research: Barriers and recommendations. *Accountability in Research*. <https://doi.org/10.1080/08989621.2021.1969233>.
19. Ross-Hellauer, T., Tennant, J. P., Banelytė, V., et al. (2020). Ten simple rules for innovative dissemination of research. *PLoS Computational Biology*, 16(4), e1007704. <https://doi.org/10.1371/journal.pcbi.1007704>.
20. *Research Methods in Applied Linguistics: A Practical Resource*. Brian Paltridge (Editor, Author) and others. Bloomsbury Academic; 2nd Revised edition. 2015.
21. Wallace M. J. *Action Research for Language Teachers*. Cambridge Teacher Training and Development. Cambridge University Press, 1998.